

Salon kaupungin työllisyysohjelman ja työllisyyden kuntakokeilun toiminnan raportointi vuodelta 2021

Minna Virta, työllisyyspalveluiden esimies
Salla Seppälä, koordinaattori

16.2.2022

Johdanto

Salossa käynnistyi 1.3.2021 valtakunnallinen työllisyyden kuntakokeilu yhdessä Marttilan ja Kosken TI. kuntien kanssa. Työllisyyden kuntakokeilut ovat osa Sanna Marinin hallitusohjelmaa, jossa kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Kuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualueetta ja 118 kuntaa.

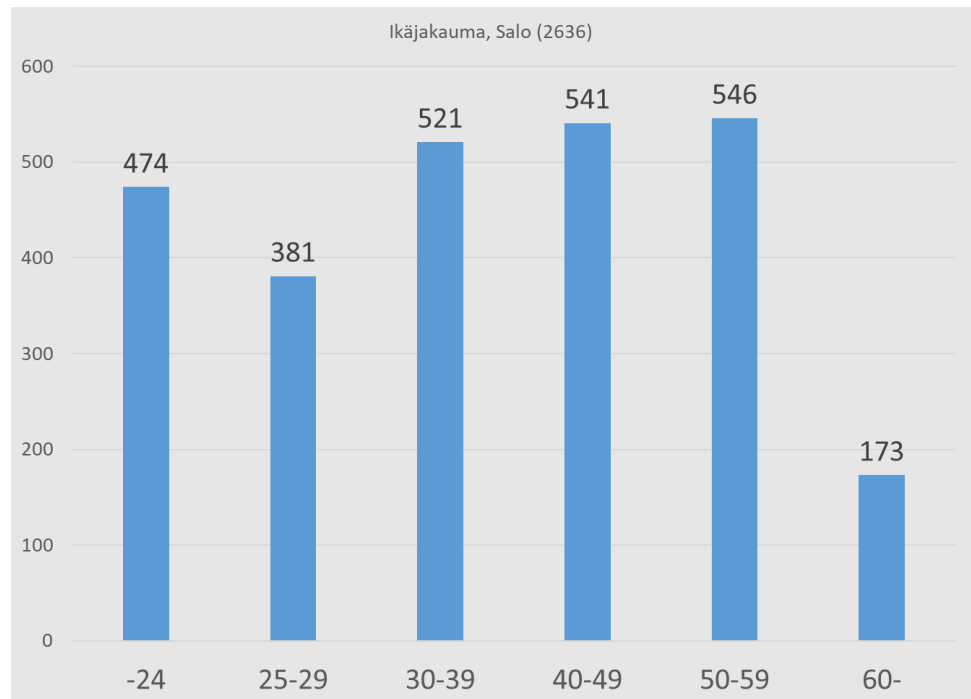
Työllisyyden kuntakokeilujen oli tarkoitus alkaa alun perin keväällä 2020. Kuntakokeilun aloitus siirtyi useaan otteeseen, myös vielä viime metreillä joulukuussa 2020 siirrettiin 1.1.2021 suunniteltua aloitusta kahdella kuukaudella.

Työllisyyden kuntakokeilut kestävät 30.6.2023 saakka, mutta päättymistä ollaan nyt pidentämässä vuoden 2024 loppuun saakka, jolloin on tarkoitus siirtää TE-palveluiden järjestäminen pysyvästi kuntiin. Kuntakokeilun asetelma on siis muuttunut jo heti kokeilun alettua. Kokeilun sijaan ollaankin pilotoimassa TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtoa kuntiin ja kuntakokeilun myötä valmistaudutaan tulevaan.

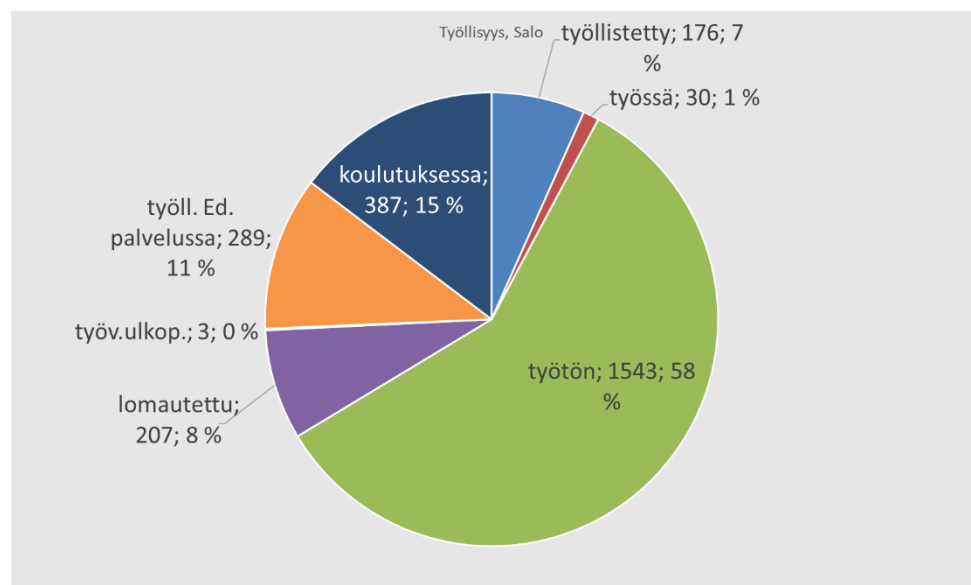
Kuntakokeilun asiakkaat

Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat sekä kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa kokeilualueiden TE-toimistoissa. Kuntakokeiluun aloittanut asiakas pysyy myöhemminkin kuntakokeilun asiakkuudessa, mikäli hän jää työttömäksi, vaikka työssäoloehto täyttyisi.

Salon kuntakokeilun asiakassiirrot toteutettiin toisen suuren siirtoajon yhteydessä 13.-14.3.2021. Siirto onnistui hyvin ja sen myötä päästiin nopeasti tekemään kokeilun suunnitelman mukaista asiakasjakoa vastuuvirkailijoille. Asiakkaita siirtyi alkuvaiheessa 2756, joista salolaisia 2608, marttilalaisia 75 ja koskelaisia 73. Lisäksi siirtoajon jälkeen TE-toimistosta tehtiin vielä yksittäisiä siirtoja niiden asiakkaiden osalta, jotka eivät siirtyneet siirtoajossa, jolloin asiakasmääräksi muodostui 2842.

Kuvio 1. Kuntakokeilun salolaisten asiakkaiden ikäjakauma kokeilun alkuvaiheessa maaliskuussa 2021.

Kuvio 2. Kuntakokeilun salolaisten asiakkaiden työhakutilanne kokeilun alkuvaiheessa.

Asiakasmäärä kehittyi myönteiseen suuntaan vuonna 2021. Koronaepidemiasta johtuneiden lomautusten päättymisen sekä yleinen työmarkkinatilanteen parantuminen vähensivät myös kokeilun asiakasmäärää. Parhaimmillaan tilanne oli loppusyksystä, jolloin koko kokeilussa oli noin 2650 asiakasta. Vuodenvaihteessa asiakasmäärä oli korkeampi, mutta sen oletetaan liittyvän normaaliin kausivaihteluun.

Palvelut, toimipisteet

Kuntakokeilu vastaa kokeiluun siirrettyjen henkilöasiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden eli TE-palvelujen tarjoamisesta. Käytännössä

kokeilun toimintaa ohjaavat mm. julkinen työvoima- ja yrityspalvelulaki, työttömyysturvalaki ja kokeilulaki, joita sovelletaan käytännön asiakastyössä. Vaikeimmin työllistyvien asiakkaiden osalta kokeilua velvoittaa myös lait kuntouttavasta työtoiminnasta (aktivoinnit) ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP). Kotoutuvien maahanmuuttajien palveluissa sovelletaan lakia kotoutumisen edistämisestä.

Salon kuntakokeilussa asiakastyötä toteutetaan omavalmentajamallilla. Jokaisella asiakkaalla on oma omavalmentaja, joka vastaa TE-palveluiden lisäksi myös asiakaslähtöisestä ohjaustoiminnasta, jossa ratkaisu- ja voimavarakeskeisesti ohjataan asiakasta kohti työelämää. Omavalmentajamallissa huomioidaan asiakkaan elämäntilannetta ja pyritään yhdessä ratkomaan työllistymiseen liittyviä esteitä. Tavoitteena on, että asiakasohjaus toteutetaan enimmäkseen kasvokkain tapahtuvissa aikavarauksissa, mutta pandemian takia sitä ei olla vielä täysivaltaisesti saatu käytännössä onnistumaan.

Salon kuntakokeilun toimintamalliin on alusta asti kuulunut uusien työnhakijoiden nopea kontaktointi asiakkuuden alkuvaiheessa. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaille tehdään ns. alkukartoitus viiden päivän sisällä työnhaun aloituksesta tai siirrosta kuntakokeiluun.

Kuntakokeilun asiakkaita palvellaan Salossa kahdessa toimipisteessä: Waltissa (Salorankatu 5–7) ja Voimalassa (Vilhonkatu 2). Marttilan ja Kosken asiakkaat palvellaan paikallisissa kunnanvirastoissa. Tällä mallilla TE-palvelut tuodaan lähemmäs kuntalaista.

Suurin osa henkilöstöstä työskentelee Waltissa, jossa on mahdollisuus hyödyntää myös muita työllisyyteen liittyviä monialaisia palveluja, kuten sosiaali- ja terveyspalveluja, kuntouttavaa työtoimintaa, pajatoimintaa ja kaupungin työllistämistä. Waltissa asiakastapaamiset toteutetaan aikavarauksilla.

Palvelupiste Voimalassa on kuntakokeilun päivystys avoinna joka arkipäivä klo 9–12. Lisäksi Voimalasta löytyy nuorten Ohjaamo, joka on osa kuntakokeilun toimintaa. Ohjaamossa on päivystys joka arkipäivä klo 12–15, jolloin 15–29-vuotiaat saavat palvelua ilman ajanvarausta. Loppuvuodesta kuntakokeilun kotoutumisesta vastaava omavalmentaja aloitti myös oman päivystyksensä maanantai-iltapäivisin. Voimalan monialainen paikan päällä palveleva verkosto on kuntakokeiluasiakkaan käytettävissä. Tarjolla on esimerkiksi maahanmuuttajien neuvontaa, talousohjausta, etsivä nuorisotyö, sosiaalipalvelut ja Kelan etuusneuvonta.

Henkilöstö

Salon kuntakokeiluun kunnan työnjohdon alaisuuteen siirtyi 1.3.2021 yht. 13,7 HTV valtion TE-henkilöstöä: 12 omavalmentajaa, 1 psykologi ja 0,7 HTV palkkatuki- ja starttirahapäätöksiin liittyvää henkilöresurssia (keskitetty Turkuun). Henkilöstömäärälaskelmien taustalla oli työ- ja elinkeinoministeriön laatima asiakasvolyymien mukainen laskenta. Lisäksi Salon kaupunki palkkasi ennen kokeilun aloitusta 8 omaa työntekijää: koordinaattorin, 6 omavalmentajaa ja sosiaalityöntekijän. Kuntakokeilun tulee käyttää URA-asiakastietojärjestelmää, jonka käytön edellytyksenä on työntekijän virkasuhde.

Työntekijät työskentelevät asiakkaan palvelutarpeen mukaan määritellyissä tiimeissä:

- Lievän tuen tiimi pitää yllä päivystyspalveluja ja palvelee asiakkaita, joilla on hyvät valmiudet työmarkkinoille.
- Tehostetun tuen tiimin asiakkaita ovat vaikeasti työllistyvät asiakkaat, jotka usein tarvitsevat monialaisia palveluja ja niiden yhteensovittamista kuten sosiaali- ja terveyspalveluja tai muuta tukea tilanteen ratkaisemiseksi.
- Nuorten tiimi palvelee kaikkia alle 30-vuotiaita työnhakijoita asiakasprosessin kaikissa vaiheissa ja myös Ohjaamossa.
- Maahanmuuttajien tiimi toteuttaa lain mukaista kotouttamista ja varmistaa kotoutumisajan jälkeenkin maahanmuuttajien erityispalveluja tai kielitaidon parantamista vielä tarvitsevien etenemisen työllistymisessään.
- Työllistämistiimiin ohjataan ne asiakkaat, joilla työttömyys on pitkittänyt ja jotka ovat mm. kaupungin palkkatukityöllistämisen kohderyhmää.

Lisäksi asiakkaita palvelevat työttömyysetuudella tapahtuvan omaehtoisen opiskelun omavalmentaja sekä ammatinvalinta- ja uraohjausta tekevä psykologi. Kuntakokeilun tukipalveluissa (aulapalvelut, työnantajayhteistyö ja viestintä) työskentelee viisi työnsuunnittelijaa. Lisäksi 0,5 HTV lääkärin, työllisyyskoordinaattorin ja kuntoutuskoordinaattorin työpanos on suunnattu kokeilun asiakaskunnan palveluihin. Nämä mukaan lukien kuntakokeilussa työskenteli vuonna 2021 henkilöstöä yhteensä 27,7 HTV.

Kuntakokeilussa seurataan tiiviisti omavalmentajien asiakaskuormitusta. Salon kokeilussa kuormituslukemat olivat ensimmäisenä vuotena valtakunnallisesti hyvää keskitasoa, keskimäärin noin 150 asiakasta per omavalmentaja. Tähän on ratkaisevasti vaikuttanut se, että Salon kaupunki on palkannut kokeiluun omia työntekijöitä TE-toimiston henkilöstön rinnalle.

Kokeilussa ilmenevään sosiaalityön tarpeeseen varauduttiin ennakolta palkkaamalla kuntakokeiluasiakkaille aikuissosiaalityöhön oma sosiaalityöntekijä. Varautumisesta huolimatta asiakaskunnan sosiaalityön tarve muodostui huomattavasti odotettua suuremmaksi, kun kokeilussa lähdettiin täyttämään pisimpään työttömänä olleiden asiakaskunnan vuosien varrella muodostunutta palveluvajetta. Talousarvion 2022 yhteydessä päädyttiin esittämään kokeiluun sosiaalihoajaan resurssia sosiaalityöntekijän työpariksi.

Henkilöstön perehdytykseen ja osaamiseen on kiinnitetty jo suunnitteluvaiheessa erityistä huomioita. Kokeilun alkaessa toteutettiin Salon seudun ammattiopiston kanssa yhteistyössä työntekijöiden perehdytyskoulutus, jossa hyödynnettiin kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon osioita, jotka räätälöitiin kuntakokeilun tarpeita vastaaviksi. Perehdytyskoulutuksen myötä työntekijöille annettiin myös mahdollisuus suorittaa tutkinto tai sen osia. Lisäksi KEHA-keskus on tuottanut runsaasti laadukkaita materiaaleja kuntakokeilujen valtakunnalliselle perehdytysalustalle sekä järjestänyt verkon kautta perehdytystilaisuuksia. Kuntakokeilun vastuulla on kuitenkin pitää aina tarvittaessa omia perehdytyksiä henkilövaihdojen ja muiden ilmenevien tarpeiden myötä.

Kokeilun henkilöstö kokee työhön ja muutokseen liittyvää merkittävää kuormitusta kaiken aikaa. Valtakunnallisesti kokeilussa seurataan erityisesti TE-henkilöstön työhyvinvointia. Kuntakokeilussa seurataan ja parannetaan Salon kuntakokeilun koko henkilöstön työhyvinvointia kaupungin työelämän laatua mittaavaan QWL-menetelmän avulla.

Kuntakokeilun eteneminen

Salon kuntakokeilun aloitus sujui hyvin. Asiakkaiden suuntaan tiedotettiin kokeiluun siirtymisestä sekä TE-hallinnon että kaupungin toimesta. Silti haasteita oli asiakkaiden asiointissa, esimerkkinä asiakkaiden siirrot väärin perustein kuntakokeiluun. Kevään aikana kuitenkin käytännön asioita saatiin selkeytettyä erityisesti TE-toimiston kanssa ja kuntakokeilu tuli tutuksi myös asiakkaille. Erityisen tärkeää oli Kelasta saatu palaute, jossa todettiin, että asiakkaiden työttömyysetuuksien selvittelyssä ei todettu erityistä viivästystä kokeilun aloituksen yhteydessä.

Kuntakokeilussa tehtiin koko vuoden ajan asiakasprosessien tarkastelua ja kehittämistä sekä muutettiin tarvittaessa käytäntöjä. Tämä kehittämistyö tulee jatkumaan osana kuntakokeilua edelleenkin ja sitä toteutetaan kokeilun henkilökunnan kanssa (Käytössä mm. CAF itsearviointijärjestelmä). Lisäksi sidosryhmät, jotka olivat mukana kuntakokeilun suunnittelussa, jatkavat työryhmätyöskentelyn kautta kuntakokeilun seuranta ja prosessien kehittämistyötä. Työryhmiä on viisi eri kohderyhmäkohtaisesti palvelukokonaisuuksiin (kuntoutukselliset palvelut, maahanmuuttajapalvelut, nuorten palvelut, osaamisen kehittämisen palvelut sekä työnvälitys- ja työnantajayhteistyö). Työryhmissä on mukana edustajia kaupungin toimialoilta, oppilaitoksista, yrityksistä, Varsinais-Suomen TE-toimistosta sekä muista kokeilun toteuttamisen kannalta tärkeitä tahoista.

Yhteistyötä tehtiin jo ensimmäisenä vuonna myös ELY-keskuksen kanssa sekä palveluiden että koulutusten suunnittelussa alueelle. Hyvän yhteistyön ansiosta asiakastarpeita on viestitty palveluntuottajille ja on saatu räätälöityä kokeilun asiakaskunnalle uusia valmennuksia ja koulutuksia.

Koronatilanne haastoi kokeilun toteutusta koko vuoden 2021. Etätyösuositusten myötä henkilöstö työskenteli pääosin palvelun asiakkaita etänä, mutta myös lähityötä tehtiin aina tarvittaessa ja esimerkiksi kuntakokeilun päivystys ja Ohjaamon päivystys Voimalassa saatiin pidettyä suunnitelman mukaisesti avoimena joka arkipäivä. Tavoiteltu kasvokkain pääosin tapahtuva asiakasohjaus ei onnistunut suunnitelman mukaisesti. Etätyö haastoi uuden henkilöstön integroitumista kaupungin organisaatioon. Pandemia on aiheuttanut osassa asiakaskuntaa varovaisuutta, joka on hankaloittanut ohjausta palveluihin ja työmarkkinoille.

Syksyllä koronatilanteen helpottaessa päästiin toteuttamaan asiakastapahtumia, esim. uusien asiakkaiden kuntakokeiluinfoja, rekrytointi- ja koulutustapahtumia sekä erilaisia tilaisuuksia liittyen työnhakuun ja palveluihin. Tapahtumien ideana on erityisesti tehdä työnhakijoille tutuksi erilaisia palveluja, koulutusvaihtoehtoja sekä alueen työnantajia.

Työllisyystilanne parani syksyä kohden huomattavasti ja pandemian aiheuttamasta korkeasta työttömyydestä siirryttiin yllättävän nopeasti takaisin kohtaanto-ongelmaan ja osaajapulahaasteisiin, joita on pyritty myös kuntakokeilussa ratkomaan. Työnantajapalvelut toteutetaan kokeilun mukaisesti edelleen TE-toimistossa mutta kuntakokeilulla on aktiivinen rooli mm. työtarjoustekemisessä työnhakijoille, työnhakijaesittelyjen laatimisessa työnantajille,

sijoituspaikkojen etsimisessä ja tallentamisessa tietojärjestelmiin. Kuntakokeilun tärkein rooli on aktivoida ja tukea työnhakijoita aktiivisessa työnhaussa. Työnantajayhteistyön tiimoilta kuntakokeilussa tehdään tiivistä yhteistyötä Varsinais-Suomen TE-palveluiden sekä Yrityssalon kanssa.

Lokakuussa 2021 kuntakokeilun uudeksi tehtäväksi tulivat laajat työttömyysturvatehtävät. Tämä selkiytti asiakas- ja työttömyysturvaprosessia, mutta samalla lisäsi kuntakokeilun työmäärää.

Salon kokeilu on mukana erilaisissa valtakunnallisissa verkostoissa, joissa seurataan kokeilujen totuttamista sekä saadaan hyödyllistä tietoa muiden alueiden käytännöistä ja ratkaisuista.

Johtaminen ja seuranta

Kuntakokeilun toteuttamisesta on sovittu kuntien, TE-toimiston ja KEHA-keskusten välisessä sopimuksessa. Lisäksi Salo, Koski ja Marttila ovat tehneet keskinäisen sopimuksen kuntakokeilukuntien välisestä yhteistyöstä ja toimintatavoista. Kaupunginjohtajan johtoryhmä toimii kuntakokeilun johtoryhmänä ja käsittelee kokeilun seuraamista 3-4 kertaa vuodessa.

Hakemuksessa työllisyyden kuntakokeiluun Salon kaupunki määritteli omat tavoitteensa kokeilulle. Näiden tavoitteiden mukaisesti kokeilulle tehdään vuosittainen toimintasuunnitelma, jonka etenemistä seurataan kuntakokeilun kuukausittaisissa ohjausryhmissä, kuntakokeilun työryhmissä sekä kuntakokeiluhenkilöstön kanssa.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilulain 21 §:n mukaisena yhteistyöelimenä toimii kokeilun Salon työllisyyden kuntakokeilun ohjausryhmä. Ohjausryhmä kokoontuu kuukausittain ja siinä on mukana monipuolinen edustus kokeiluun osallistuvista tahoista. Ohjausryhmä seuraa mm. kokeilun etenemistä ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista, asiakasmääriä, asiakkaan oikeuksien toteutumista, palveluja ja erilaisia ajankohtaisia yhteisiä teemoja.

Salon kuntakokeilun johtamiseen ja seurantaan on kehitetty malli, jossa on hyödynnetty Lean-ajattelua. Työntekijät kokoontuvat tiimeittäin joka viikko ja nostavat ajankohtaiset asiat työntekijöiden päivittäisjohtamisen taululle käsittelyyn. Kokeilun viikoittain kokoontuva johtoryhmä (kehittämispäällikkö, työllisyyspalveluiden esimies ja koordinaattori) käy läpi työntekijöiden taulusta nousseet asiat, mutta myös muut ajankohtaiset asiat, joilla varmistetaan kokeilun eteneminen tavoitteiden mukaisesti. Koordinaattori raportoi ohjausryhmälle kuukausittaisen etenemisen tilastot. Salon kaupungin työllisyyspalvelut julkaisee kuukausiseurantaa, jossa on mukana myös kuntakokeilun osio.

Salon kokeilussa otettiin heti ensimmäisenä vuotena käyttöön toiminnan arvioinnin ja kehittämisen työkaluksi CAF-malli. Mallin avulla on päästy tarkastelemaan ja parantamaan laatua yhdessä kokeiluhenkilöstön kanssa. Prosessia on tarkoitus jatkaa koko kokeilun ajan.

Kokeilun johtamisesta vastaa Salon kaupungin työllisyyspalveluiden esimies, joka vastaa myös työnjohdosta. Salon kaupungilla työskentelevä kokeilun koordinaattori vastaa kuntakokeilun tavoitteellisesta etenemisestä mm. seuraamalla sille

asetettuja mittareita. Koordinaattorin vastuulla ovat myös asiakasprosessien ja palveluiden sujuvuus kokeilussa. Kehittämispäällikkö tukee ja kehittää kokeilun johtamista. Työhallinnosta kuntaan siirtyneillä työntekijöissä on edelleen TE-toimistossa hallinnollinen esimies, joka on yhteistyössä mukana ja osaltaan varmistaa henkilöstöhallinnollisten asioiden etenemisen ja vastaa mm. työhallinnon rekrytoinneista. Käytännössä asioita hoidetaan valtion ja kunnan yhteistyössä.

Kokeiluja seurataan valtakunnallisesti jatkuvan tilastoseurannan ja vaikuttavuusarvioinnin avulla. TEM on valmistellut yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa kokeilujen valtakunnalliset seurantamittarit ja kokeilualueille tuotetaan seurantatietoa kokeilun edistymisestä kuukausittain. Kokeiluille on laadittu yhteinen arviointisuunnitelma. ([Tilastoseuranta ja arviointi](#)).

Talous

Kuntakokeilun hakuvaiheessa kuntien edellytettiin tuovan kokeiluun omia panoksia palvelutason nostamiseksi ja palveluiden kehittämiseksi. Kuntien oman resursoinnin viitearvona käytettiin vuositasolla vähintään 15 %:n tasoa vuoden 2018 työmarkkinatukimenoista. Resurssit piti kuvata hakemuksen yhteydessä. Salon laskennallinen resurssi oli n. 600 000 euroa. Olemassa olevia resursseja suunnattiin kokeiluun ja lisäksi Salo toi uusia lisäpanostuksia kokeiluun.

Salon kaupunki palkkasi loppuvuodesta 2020 kahdeksan työntekijää kokeilun ajalle: koordinaattorin, sosiaalityöntekijän ja kuusi omavalmentajaa. Lisäksi kokeilua varten palkattiin työsuunnittelijoita erilaisiin tukipalveluihin. Työhallinto vastaa oman kuntaan siirtyneen henkilöstönsä palkkakuluista. Kokeilun henkilöstökuluihin meni vuonna 2021 yhteensä 456 502 euroa.

Merkittävästi lisääntynyt henkilöstömäärä edellytti uusia tilaratkaisuja. Kustannustehokkain vaihtoehto oli olemassa olevien toimitilojen käytön tehostaminen remontoimalla sekä lisätoimistotilan (moduuli) vuokraaminen kokeilun ajalle Waltin yhteyteen. Remontit Waltissa ja Voimalassa kustansivat 17 000 e. Moduulin perustamistyö kustansi 26 000 euroa. Moduulin kuukausivuokraa maksetaan 2 400 e/kk.

Salon kokeilun osalta vuodelle 2021 oli budjetoitu 590 000 euroa, josta toteutui 531 000 euroa. Alitusta tuli erityisesti henkilöstökulujen osalta. Toisaalta kokeilun aloitukseen liittyi jonkin verran odottamattomia kuluja, kuten kaluste- ja laitekustannuksia.

Salossa kokeilun myöhentäminen aiheutti kahden kuukauden ajalta ylimääräisiä henkilöstö- ja toimitilakustannuksia. Siirtymiseen liittyvä kuntien korvausmenettely on valmistelussa ja arvion mukaan asiasta päätetään kesällä 2022.

Työvoimapalveluiden rahoittaminen kokeilussa on pääosin valtion vastuulla. ELY-keskus kuulee toimialueensa Kuntakokeiluja ja TE-toimistoa siitä, mikä määrä työllisyysmäärärahaa varataan työvoimakoulutukseen ja muihin ostopalveluihin sekä muihin työllisyysmäärärahalla rahoitettaviin TE-palveluihin. ELY-keskus koordinoi yhdessä työllisyysmääräraharyhmän kanssa työllisyysmäärärahan varaamista eri käyttötarkoituksiin ja määrärahaa käyttäville kuntakokeiluille ja TE-toimistolle. ELY-keskus laatii jaetulle työllisyysmäärärahalle käyttösuunnitelman ja tarkistaa sitä vuoden aikana toimintaympäristön ja asiakkaiden palvelutarpeiden

muutokset huomioiden. Kuntakokeilun ja ELY-keskuksen välinen yhteistyö on ollut kaikin puolin sujuvaa.

Viestinnän toteutuminen

Sekä valtakunnallista että paikallista viestintää toteutettiin voimakkaasti alkuvuodesta ennen kuntakokeilun aloitusta. Kuntakokeilun käynnistyessä saatiin vain muutamia yhteydenottoja, jossa työnhakija-asiakas oli epätietoinen asiointipaikastaan. Yleisesti ottaen siis asiakasviestinnässä onnistuttiin kokeilun alkuvaiheessa.

Kokeilun alkuvaiheen jälkeen tiedotusta on jatkettu aktiivisesti sosiaalisen median ja mediatiedotteiden kautta sekä asiakkaille kohdennetulla suoraviestinnällä (sähköposti). Teemoina ovat olleet erilaiset palvelut, koulutukset, tapahtumat sekä kuntakokeilun käynnistyminen.

Viestinnän suunnittelussa ja toteutuksessa on mukana Salon kaupungin viestinnän sekä työllisyyspalveluiden henkilökuntaa. Salon kokeilu on mukana alueellisessa viestintäverkostossa Turun kuntakokeilun sekä Varsinais-Suomen TE-toimiston kanssa.

Päätelmä (tavoitteiden toteutuminen)

Kuntakokeilun aloitus ja ensimmäinen vuosi sujui Salossa monelta osin hyvin, vaikka erilaisia käytännön asioita on jouduttu selvittämään, kun niitä on tullut esille. Moniin asioihin ei ole ollut valmiita toimintatapoja, vaan uuden tilanteen edessä on jouduttu itse organisoimaan uusia käytäntöjä. Tämä on vaatinut henkilökunnalta erityistä paneutumista ja perehtymistä asiakastyön ohessa.

Uudesta tilanteesta ja koronapandemiasta huolimatta Salossa asiakastyö on sujunut kiitettävästi, vaikka kasvokkain tapahtuva asiakaspalvelu ei ole suunnitelmien mukaisesti toteutunut. Kuitenkin asiakkaiden yhteydenottoihin on vastattu ja työttömyysturva-asiat selvitetty määräajassa. Myös aktiivisuusaste on syksyllä 2021 saatu hyvin nousuun eli asiakkaita on ohjattu entistä enemmän koulutuksiin, palkkatukityöhön ja erilaisiin työllistymistä tukeviin palveluihin.

Kuntakokeilun toinen vuosi 2022

Kevään 2021 puoliväliriihessä maan hallitus linjasi TE-palveluiden siirrosta kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana. Linjaus muutti merkittävästi kuntakokeilun asetelmaa, käytännössä kokeilun sijaan ollaankin nyt pilotoimassa TE-palveluiden siirtoa kuntiin. Työllisyyden kuntakokeiluja ollaan jatkamassa vuoden 2024 loppuun uudella hallituksen esityksellä, joka on keväällä 2022 eduskunnan käsittelyssä. TE2024-uudistukseen liittyvä hallituksen esitys on etenemässä kovaa vauhtia, tällä tiedolla esitysluonnos olisi tulossa keväällä 2022.

Keväällä 2022 TE-palveluissa astuu voimaan uusi asiakaspalvelumalli, joka muuttaa asiakasprosessia siten, että työnhaun alkuvaiheen asiakaspalveluun tulee huomattava lisäpanostus. Myös työnhakuvelvoitetta ja työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää ollaan muuttamassa. Uuteen malliin liittyy paljon lisätyötä, jonka johdosta valtio on lisännyt TE-palveluiden resurssia merkittävästi. Myös Salon kokeiluun palkattiin 7 HTV (todellinen lisäys 4 HTV) uutta henkilöstöä. Uusi

henkilöstö aloitti vuoden alusta 2022 ja alkuvuodesta on perehdytetty uusia työntekijöitä.

Salon kokeilun asiakaskohderyhmässä ilmeni heti ensimmäisenä vuotena lisääntyntä sosiaalipalveluiden tarvetta. Kuntakokeilun sosiaalityöntekijä on ollut alusta alkaen ylityöllistetty, joten hänen työparikseen palkataan sosiaaliohjaaja kevästä 2022 alkaen.

Sosiaali- ja terveystalvöpalveluiden siirtyminen 2023 hyvinvointialueelle voi aiheuttaa haastetta kokeilun toteutukseen, koska osa asiakkaista tarvitsee työmarkkinavalmiuksiensa edistämiseksi ensisijaisesti sote-palveluja. Tähän uuteen tilanteeseen ja uudenlaiseen yhteistyöhön pyritään valmistautumaan työllisyyspalveluissa ja kuntakokeilussa mahdollisimman hyvin ennakolta.

Työllisyysohjelman 2021-2023 muiden tavoitteiden eteneminen

Työllisyyden kuntakokeilun toteutus on pääosassa työllisyysohjelman 2021-2023 toimenpiteissä. Työllisyysohjelman toteutuksesta on kuitenkin syytä nostaa muutama osa-alue vielä tarkasteluun.

Salon osarahoittaman työmarkkinatuen määrä ylittyi vuonna 2021 etukäteen arvioidusta 3,5 M€ noin 0,7 M€. Pandemian vaikutukset näkyivät työmarkkinatukimaksuissa monella tapaa. Esimerkiksi yrittäjille säädetty väliaikainen oikeus työmarkkinatukeen toi 350 000 euroa ylimääräisiä kustannuksia Salon kaupungille. On hyvä huomioida, että näitä kuluja tulee ainakin myös 2022 tammi-helmikuussa, koska alkuvuodesta tätä väliaikaista tukimenettelyä päätettiin jatkaa.

Työllisyyden kuntakokeilussa toteutettiin pisimpään työttömänä olleiden, 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden työnhakijoiden kohdennettua aktivointiprojektia yhteistyössä sosiaalipalveluiden kanssa. Tämän kohderyhmän aktivoiminen toi kunnalle työmarkkinatukimenojen säästöä, vaikka se ei suoraan kustannuksissa näykään. Kohderyhmän aktivoiminen toi esille myös runsaasti asiakaskuntaan patoutunutta sosiaali- ja terveystalvöpalveluiden tarvetta, jota on päästy nyt hoitamaan.

Kaupungin palkkatukityöllistäminen eteni suunnitellun mukaisesti, kuten myöskin Waltin työpajatoiminta, TYKY-ryhmät ja toimintakyvyn arvioinnit. Kuntouttavan työtoiminnan ja TYP-toiminnan asiakasmäärissä on ollut pandemia-aikana jonkin verran laskua. TYP-toiminta kuitenkin tehostui kuntakokeilun myötä tehtyjen muutosten jälkeen siten, että asiakasprosesseja on saatu tiivistettyä ja virtaustehokkuutta aiempaa paremmaksi.

Työllisyysshanke VÄYLÄ (ESR, 2021-2023) on osaltaan tuottanut etenkin alle 30-vuotiaille työnhakijoille työelämään suuntaavaa palvelua yhdessä Turun ammattikorkeakoulun kanssa. Väylässä on toteutettu esimerkiksi asiakkaiden yksilöllistä ohjausta työhön ja koulutukseen sekä monipuolista yritysyhteistyötä kuten rekrytointitilaisuuksia ja ryhmätyökokeilun kehittämistä salolaisissa yrityksissä.

LIITTEET

Liite 2 Kuntakokeilun tavoitteiden seuranta 2021

Liite 3 Toimintasuunnitelma 2022